

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA

Titulació acadèmica		Llicenciatura / Màster en Teologia – especialitat sistemàtica				
Assignatura		6S20ST Quin model de prevere?				
Any	2022-2023	Curs	SE-ST	Valor lectiu	5 ECTS	
Període lectiu	2n semestre		Hores setmanals	2	Àrea	T. sistemàtica
Professor/a	Dr. Jaume Fontbona i Missé			Llengua	Català	

Descripció/Justificació

Una nova mirada sobre el ministeri del prevere s'entreu a partir de la lectura d'aquests tres llibres: Enrico BRANCOZZI, *Rifare i preti. Come pensare i Seminari* (Bologna 2021), Andrea RICCARDI, *La Iglesia arde* (Barcelona 2021), Rafael LUCIANI–Serena NOCETI–Carlos SCHICKENDANTZ (coords.), *Sinodalidad y reforma. Un desafío eclesial* (Madrid 2022), y del Document de la COMISSIÓ TEOLÒGICA INTERNACIONAL, *La sinodalitat en la vida i en la missió de l'Església* (2018).

Aquest Seminari d'especialització i de tesina pretén aprofundir en aquesta nova mirada sobre el ministeri del prevere a llum del Concili Vaticà II. I a més, també es vol revisar la imatge de prevere que ha sorgit a partir de la reforma conciliar de Trento.

L'objectiu d'aquest Seminari és esbossar i concretar el perfil de prevere postconciliar, un prevere que forma part d'un únic presbiteri local, per tant, relacionat amb el bisbe diocesà i els preveres de la diòcesi, i d'una Iglesia local, per tant relacionat amb els fidels de la diòcesi. Un prevere configurat personalment pel do rebut, col·legialment pel ser membre del col·legi apostòlic local i sinodalment, perquè camina juntament amb la porció del Poble de Déu perquè l'Evangelí sigui menjar i beguda veritable pel segment d'humanitat d'aquella Església local.

Requisits i orientacions prèvies

- Haver cursat i aprovat el 1r cicle.
- Tenir coneixement del Concili de Trento i de la seva recepció en la història de l'Església moderna i contemporània.
- Haver assimilat la matèria sobre el Concili Vaticà II del 1r cicle.
- Haver assimilat les matèries d'Eclesiologia i del Ministeri ordenat del 1r cicle.
- Conèixer el Document de la Comissió Teològica Internacional, *La sinodalitat en la vida i en la missió de l'Església* (2018).

Objectius

Generals:

- Comprendre la reforma conciliar de Trento sobre el sagrament de l'Orde.
- Descobrir l'eclesiologia sinodal –la que mostra l'Església com a misteri de comunió i alhora com a Poble de Déu que peregrina– que configura una visió del prevere postconciliar.
- Comprendre la diferència entre la visió sacerdotal tridentina i la ministerial del Concili Vaticà II.
- Aprofundir en la dimensió ministerial del prevere a la llum del Decret sobre la vida i el ministeri dels preveres: units al bisbe i als altres preveres i al servei del Poble de Déu que peregrina en una diòcesi.

Específics:

- Estudiar la imatge de prevere que sorgeix a la llum del Concili Vaticà II.
- Adonar-se de la comprensió del poder emanada de la mala comprensió del do rebut a l'ordenació presbiteral.
- Aprofundir en la importància de la *col·legialitat presbiteral*.
- Aprofundir en la importància de la *sinodalitat en la vida i en la missió de l'Església*.

Competències

Competències transversals:

- Capacitat d'organització i planificació del treball intel·lectual, amb esforç i perseverança per portar-lo a terme.
- Capacitat d'anàlisi i de síntesi en els diversos elements que componen la reflexió teològica.
- Capacitat de reflexió, de raonament crític i de discerniment sobre allò essencial i accessori.
- Claredat en el pensament i precisió en l'expressió parlada i escrita a l'hora d'elaborar un discurs teològic, per aprendre a construir el propi coneixement.
- Coneixement de les fonts d'informació bíbliques, patristiques, magisterials, litúrgiques i teològiques sobre la matèria.
- Capacitat d'exposar oralment i per escrit la majoria de les competències específiques.

Competències específiques:

- Comprendre la nova mirada sobre el prevere a la llum del Concili Vaticà II i de la visió sinodal de l'Església.
- Conèixer els documents conciliaris del Concili de Trento sobre el sagrament de l'Orde i del Concili Vaticà II sobre el ministeri del prevere.
- Conèixer l'aportació del Document de la Comissió Teològica Internacional sobre la sinodalitat en la vida i en la missió de l'Església (2018).
- Precisió en l'anàlisi teològica dels documents estudiats.

Contingut

1. LES NOVETATS DEL VATICÀ II SOBRE EL MINISTERI DE COMUNIÓ

1.1. *La imatge tridentina del ministeri ordenat.*

Des de la perspectiva del sacerdoci i de les dues potestats.

1.2. *L'aportació de la Constitució Sacrosanctum Concilium.*

Des de la perspectiva del misteri pasqual (SC 7).

Des de la perspectiva de la unitat de l'Eucaristia episcopal (SC 41).

1.3. *L'aportació de la Constitució Lumen gentium.*

Des de la perspectiva d'una única potestat, la *potestas sacra*.

Des de la perspectiva de la participació de l'únic sacerdoci de Crist (LG 11; 12; 32).

Des de la perspectiva del servei al Poble de Déu (LG 10).

Una única potestat donada pel sagrament de l'orde i tres funcions (ensenyar, santificar i governar).

1.4. *L'aportació del Decret Presbyterorum ordinis.*

La dimensió ministerial del prevere.

L'especificitat del ministeri del prevere al si de l'Església local.

2. EL MODEL DE PREVERE PER AL SEGLE XXI

2.1. *Formant un únic presbiteri amb el bisbe local.*

2.2. *Acompanyant el Poble de Déu en la seva missió d'ensenyar, santificar i governar el segment de població inclòs en una Església local.*

2.3. *El ministeri de comunió com a unitat sacramental en la diversitat de tres ordes (LG 20; 28; 29).*

3. CONCLUSIONS

- 3.1. *Vacunar-se contra el clericalisme.*
- 3.2. *Revifar el do rebut per la imposició de mans i la pregària d'ordenació.*
- 3.3. *La importància de l'únic col·legi apostòlic local.*

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

- El treball és de seminari, i per tant, és fonamental el diàleg, així com l'exposició i el comentari dels alumnes sobre les qüestions plantejades i els articles o temes proposats.
- Es treballaran i es valoraran els documents conciliars sobre el ministeri del prevere.
- Es procurarà animar a l'estudi i la reflexió personals a partir dels textos proposats a la bibliografia.
- Es procurarà d'afavorir el diàleg al si de l'aula a partir de les exposicions dels alumnes.
- Es treballarà la identitat i la missió del prevere a partir de la bibliografia indicada.

Avaluació

- Es comprovarà la consecució dels objectius mitjançant els treballs i la tutoria personal.
- Es tindrà en compte l'assistència, el diàleg i la participació en el Seminari.
- Es valorarà la redacció, la presentació i l'aportació personal.
- Es donarà un valor positiu a la capacitat d'elaborar un judici propi a la llum de la informació adquirida.
- Es valorarà l'assistència a seminaris, conferències o activitats complementàries relacionades amb la matèria.

Criteris d'avaluació:

- Es tindrà en compte l'assistència, el diàleg i la participació a classe.
- Es comprovarà la consecució dels objectius mitjançant la capacitat de formular i sintetitzar el que s'ha après en el seguiment de la matèria a l'aula i en l'estudi dels textos proposats.
- Es donarà un valor positiu a la capacitat d'elaborar un judici propi a la llum de la informació adquirida.

Tècniques d'avaluació:

- S'avaluarà l'actitud participativa a classe (10%).
- S'avaluaran les competències mitjançant les exposicions a classe (30%)
- S'avaluaran les competències mitjançant la síntesi final escrita (60%).
- S'avaluarà la presentació d'un esborrany de tesina sobre el contingut desenvolupat al Seminari i que rebí l'aprovació del Departament de Sistemàtica (60%).

Bibliografia bàsica

- AA.VV., «El don de la vocación presbiteral. *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*. Comentario a cargo de un grupo de Sacerdotes Operarios Diocesanos», *Seminarios* 64 (2018).
- , *El sacerdocio ministerial* (Cuadernos Phase 248), Barcelona: CPL 2019.
- BRANCOZZI, Enrico, *Rifare i preti. Come pensare i Seminari*, Bologna: Dehoniane 2021.
- CASTELLUCCI, Erio, «L'identità del presbitero in prospettive cristologica ed ecclesiologica», *Seminarium* 70 (1990) 92-139.
- , «L'istituzione del presbiterato», *Sacra Doctrina* 35 (1990) 156-194.
- , «Il dibattito sul ministero ordinato nella teologia cattolica successiva al Vaticano II», en Marino QUALIZZA (ed.), *Il ministero ordinato. Nodi teologici e prassi ecclesiali. Atti dell'XI Corso di aggiornamento per docenti di teologia dogmatica, Roma 27-30 dicembre 2000* (ATI Library 8), Cinisello Balsamo: San Paolo 2004, 17-111.
- , *Il ministero ordinato* (Novo corso di teologia sistematica 10), Brescia: Queriniana 2002.
- , «*In persona Christi*», *Rivista di Pastorale Liturgica* 268 (2008) 7-16.

- , «Modelli di ministero sacerdotale nella storia», *Pistis e Praxis: Teologia e Pastoral* 7/2 (2015) 285-308.
- , «La dimensión eclesial del presbitero diocesano», *Seminarios* 66 (2021) 179-195.
- , «Saggio introduttivo», en Enrico BRANCOZZI, *Rifare i preti. Come ripensare i Seminari*, Bologna: Dehoniane 2021, 7-19.
- CODA, Piero–REPOLE, Roberto (eds.), *La sinodalidad en la vida y en la misión de la Iglesia. Reflexiones sobre el Documento de la Comisión Teológica Internacional*, Madrid: Ciudad Nueva 2020.
- COMISSIÓ TEOLÒGICA INTERNACIONAL, «La sinodalitat en la vida i en la missió de l'Església (2018)», *DdE* 53 (2018) núm. 1092, 418-449.
- CONCILI VATICÀ II, *Constitucions, Decrets, Declaracions*. Edició bilingüe, Barcelona: FTC–PAM 2003.
- CONCILIORUM OECUMENICORUM DECRETA, *Concilio di Trento. Il sacramento dell'ordine, sessione XXIII (15/07/1563). Edizione bilingue*, Bologna: Dehoniane 1991, 742-753.
- CONFERÈNCIA EPISCOPAL TARRACONENSE, *Formar pastors missioners. Pla de formació sacerdotal inicial i permanent. Normes i orientacions per a l'Església a Espanya*, Barcelona: CET–CPL 2021.
- DEL CURA ELENA, Santiago, «El ministerio ordenado. Renovación y profundización de su teología en la estela del Vaticano II», en Vicente VIDE y José Ramón VILLAR (eds.), *El Concilio Vaticano II. Una perspectiva teológica*, Madrid: San Pablo 2013, 239-300.
- DENIS, Henri, «La théologie du presbytérat de Trente à Vatican II», en *Les Prêtres. Formation, ministère et vie* (Unam sanctam 68), Paris : Cerf 1968, pp. 193-233.
- FONTBONA I MISSÉ, Jaume, *El ministeri de comunió en l'Església avui* (CPL Libri 43), Barcelona: CPL 2021.
- , «La dimensión sinodal y colegial del ministerio apostólico», *Seminarios* 66 (2021) 197-214.
- , *La sinodalitat de l'Església* (CPL Libri 48), Barcelona: CPL 2022.
- GAILLARDETZ, Richard R., «La forma sinodal del ministerio y del orden en la Iglesia», *Conc* 390 (2021/2) 267-278 [condensat en *SelTeo* 60 (2021)293-300].
- GRESHAKE, Gisbert, *Ser sacerdote hoy. Teología, praxis pastoral y espiritualidad* (VeI 161), Salamanca: Sígueme ¹2003.
- , «Il ministero sacerdotale in una Chiesa in trasformazione», *La Rivista del Clero italiano* 91/1 (2010) 7-21.
- LEGRAND, Hervé, «Ministeris ordenats: vocació de l'individu i crida de l'Església», *DdE* (2010) 466-480.
- , «Ordonner des pasteurs. Plaidoyer pour le retour à l'équilibre traditionnel des énonces doctrinaux relatifs à leur ordination», *RevScRel* 109/2 (2021) 219-238.
- LUCIANI, Rafael–NOCETI, Serena–SCHICKENDANTZ, Carlos (coords.), *Sinodalidad y reforma. Un desafío eclesial* (Colección GS), Boadilla del Monte (Madrid): PPC 2022.
- LUCIANI, Rafael, «Hacia una efectiva sinodalización de toda la Iglesia», en R. LUCIANI–S. NOCETI–C. SCHICKENDANTZ (coords.), *Sinodalidad y reforma. Un desafío eclesial* (Colección GS), Boadilla del Monte (Madrid): PPC 2022, 115-135.
- , «“La renovación en la jerarquía eclesial por sí misma no genera la transformación”. Situar la colegialidad al interno de la sinodalidad», *Sal Terrae* 108 (2020) 597-616.
- MADRIGAL, Santiago (ed.), *La sinodalidad en la vida y en la misión de la Iglesia. Texto y comentario del Documento de la Comisión Teológica Internacional* (Estudios y Ensayos 244), Madrid: BAC 2019.
- , «Poder y autoridad en una Iglesia sinodal», en R. LUCIANI–S. NOCETI–C. SCHICKENDANTZ (coords.), *Sinodalidad y reforma. Un desafío eclesial* (Colección GS), Boadilla del Monte (Madrid): PPC 2022,303-322.
- MARTÍN PEÑAS, Diego, «La fraternidad presbiteral, oasis de misericordia», *El Prado* 228 (2016) 16-42.
- MILTOS, Amphilouios, *Collégialité et synodalité. Vers une compréhension commune entre catholiques et orthodoxes* (Unam sanctam. Nouvelle série 7), Paris : Cerf 2019.

- NOCETI, Serena, «El coraje para comprar el campo (Jer 32,6-15). Posibles opciones para una necesaria reforma eclesial», *Iglesia viva* 284 (2020) 49-68.
- , «Reforma e inculturación de la Iglesia en Europa. Un anuncio que comprender, una figura de la Iglesia que repensar, un “caso serio” al que debemos hacer frente», en A. SPADARO–C. M. GALLI, *La reforma y las reformas en la Iglesia* (Presencia teológica 247), Santander: Sal Terrae 2016, 543-560.
- PENNA, Romano, «Los ministerios en las primeras comunidades cristianas según el Nuevo Testamento», *Seminarios* 66 (2021) 11-33.
- PREAUX, Paul, *Les fondements ecclésiologiques du Presbytérium selon Vatican II et la théologie post-conciliaire* (Publications Universitaires Européennes 23), Bern : Peter Lang 2002.
- RICCARDI, Andrea, «Lecciones de las reformas del siglo XX», en A. SPADARO–C. M. GALLI, *La reforma y las reformas en la Iglesia* (Presencia teológica 247), Santander: Sal Terrae 2016, 121-138.
- , *La Iglesia arde. La crisis del cristianismo hoy: entre la agonía y el resurgimiento*, Barcelona: Arpa 2022.
- RICHI ALBERTI, Gabriel (ed.), *Ministros de Cristo en el cambio de época. V Jornadas de actualización teológico-pastoral para sacerdotes* (Presencia y diálogo 67), Madrid: Universidad San Dámaso 2021.
- SPADARO, Antonio–GALLI, Carlos María (eds.), *La reforma y las reformas en la Iglesia* (Presencia teológica 247), Santander: Sal Terrae 2016.
- TILLARD, Jean Marie Roger, *L'Église locale. Ecclésiologie de communion et catholicité* (Cogitatio fidei 191), Paris : Cerf 1995. Versió castellana: *La Iglesia local. Eclesiología de comunión y catolicidad* (VeI 146), Salamanca: Sígueme 1999.
- TRUJILLO, Lorenzo, «La comunión de la Iglesia y el presbítero», *Su* 54 (1996) 163-198.
- , «¿En nombre de Cristo o en nombre de la Iglesia? ¿Quién es un sacerdote?», *SalT* 87/10 (1998) 775-789.
- , «Los “nuevos” curas», *Seminarios* 66 (2021) 237-249.
- URDEIX, Josep (ed.), *El sacerdocio ministerial. Concilio Ecuménico Vaticano II, Sínodo episcopal de 1971, Pablo VI, Congregación para la Doctrina de la Fe, Juan Pablo II* (Cuadernos Phase 248), Barcelona: CPL 2019.
- URIARTE, Juan María, *Visibilizar a Cristo Pastor. Cuatro rasgos de la espiritualidad sacerdotal* (Servidores y testigos 171), Santander: Sal Terrae 2021.
- VITALI, Dario, «Sacerdozio comune e sacerdozio ministeriale o gerarchico. Rilettura di una questione controversa», *RdT* 52 (2011) 39-60.
- , *Lumen gentium. Storia. Commento. Recezione* (Universale Studium 9), Roma: Studium 2012.
- , «Le novità del Concilio Vaticano II sul ministero ordinato», *Seminarios* 66 (2021) 97-116.
- ZIZIOULAS, Ioannis D., «Ministerio y comunión», en ÍD., *El ser eclesial. Persona, comunión, Iglesia* (VeI 162), Salamanca: Sígueme 2003, 223-260.